

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ
КАФЕДРА ФІЗІОЛОГІЇ ХРЕБЕТНИХ І ФАРМАКОЛОГІЇ

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної конференції

**Здобутки та інновації сучасної
ветеринарної фармакології та токсикології**

*присвяченої 90-річчю з Дня народження
академіка Григорія Олександровича Хмельницького*

4-5 червня 2026 року

м. Київ

Рекомендовано Вченою радою факультету ветеринарної медицини Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол №11 від 18.06. 2026 року)

Здобутки та інновації сучасної ветеринарної фармакології та токсикології: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Київ, Україна, 4–5 червня 2026 р. Київ: НУБіП України, 2026. 140 с.

У збірнику матеріалів науково-практичної конференції представлено результати сучасних наукових досліджень, присвячених актуальним проблемам ветеринарної медицини, фармакології, токсикології, фізіології, біобезпеки, ветеринарно-санітарної експертизи, безпечності та якості харчових продуктів, а також інноваційним технологіям у ветеринарній практиці, науці та освіті.

Опубліковані матеріали відображають сучасні тенденції розвитку ветеринарної науки, результати фундаментальних і прикладних досліджень, спрямованих на вдосконалення профілактики, діагностики, лікування та контролю хвороб тварин, забезпечення біологічної безпеки, підвищення якості продукції тваринного походження та впровадження сучасних цифрових і доказових підходів у ветеринарну медицину.

Збірник розрахований на науково-педагогічних працівників, науковців, лікарів ветеринарної медицини, фахівців державних і приватних установ ветеринарного профілю, співробітників науково-дослідних і виробничих організацій, аспірантів, докторантів, здобувачів вищої освіти та всіх, хто цікавиться сучасними досягненнями ветеринарної науки і практики.

У разі повного або часткового використання матеріалів збірника посилання обов'язкове. Відповідальність за зміст поданих матеріалів, точність наведених даних та відповідність принципам академічної доброчесності несуть автори.

Відповідальний за випуск: О.В. Журенко, Г.В. Бойко

Після закінчення запланованих діагностичних заходів дослідним тваринам внутрішньом'язово вводили Атипамезол у дозі 0,5 мг/кг м.т. Через $10,2 \pm 0,42$ хв. після введення антидоту клінічні ознаки транквілізації повністю зникли. Результати наведені у таблиці 1

Таблиця 1. Динаміка розвитку седації та антиседації

№ кроля	Маса, кг	Доза (об'єм), медетомідину мл	Час перших ознак седації, хв	Час прояву середньої седації, хв	Час настання глибокої седації	Тривалість седації, хв	Доза, Атипа мезолу, мл	Час зникнення ознак седації, хв
1	3,9	2,0	5	11	17	65	0,4	11
2	3,7	2,5	2	4	6	85	0,6	3
3	3,5	2,5	6	15	-	-	0,5	2
4	3,9	2,5	5	6	12	90	0,5	6
5	3,8	2,5	2	4	11	87	0,5	5

Один з 5 кроликів не досяг стану глибокої седації, можливо через стан гіпертермії та тип нервової системи. Температура тіла цього кролика на початок дослідження становила $39,6^{\circ}\text{C}$, він був дуже активним, дряпався, намагався втекти. Ніяких побічних ефектів, що становили б загрозу життю кроликів за час спостереження не відмічали.

Висновки: препарат Медетомідин є ефективним та безпечним засобом для транквілізації тварин. Атипамезол гарантує безпечне та швидке виведення тварини із седаційного стану.

Література

- Vieira P.I. (2012) Ethology, Its applications in the domain of clinical behaviour disorders in pets. Bulletin de l'Académie vétérinaire de France 165(2):149-153
- Duke-Novakowski, T., Vries de M., & Seymour, C. (2016). BSAVA Manual of Canine and Feline Anaesthesia and Analgesia 3rd Edition. England: British Small Animal Veterinary Association
- Sinclair M. D. (2003). A review of the physiological effects of alpha2-agonists related to the clinical use of medetomidine in small animal practice. The Canadian veterinary journal = La revue vétérinaire canadienne, 44(11), 885–897.
- C.S. Park; H.U. Kim; M.H. Jun; S.M. Jeong & M.C. Kim (2007) Clinical antagonistic effect of atipamezole in cats anesthetized with tiletamine-zolazepam and medetomidine. Journal of Veterinary Clinics 24(2):104-108
- Omelianenko O. Ye. (2020) Obgruntuvannya zastosuvannya deksmedetomidynu u veterynarnii praktytsi u razi khirurhichnykh vtruchan u dribnykh domashnykh tvaryn. (The substantiation of dexmedetomidine using in veterinary practice for small pets' surgeries) Visnyk PDAA. № 1. S. 154–160 (in Ukrainian).

УДК 619:616-001.36:615.2

ПАТОФІЗІОЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ФАРМАКОТЕРАПІЇ ЗА ПСИХОГЕННОГО ШОКОВОГО СТАНУ У ТВАРИН

Шмаюн С.С., Козій Н.В., Порошинська О.А., Лук'яненко К.С., Козій В.І.

sergii.shmayun@btsau.edu.ua

Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква, Україна

Вступ. Психогенний шоківий стан у тварин є складною реакцією організму, що формується у відповідь на надмірний психоемоційний стрес, страх, больові подразники або екстремальні умови середовища. Подібні стани можуть виникати під час бойових дій, транспортування, жорстокого поводження, нападів хижаків, стихійних лих, а також у процесі ветеринарних маніпуляцій у високочутливих тварин. У сучасних умовах особливого значення набуває проблема психогенного шоку у тварин, що перебувають у зоні військових дій або зазнали тривалого стресового впливу.

В основі патогенезу психогенного шоківого стану лежить надмірна активація симпатoadреналової та гіпоталамо-гіпофізарно-наднирникової систем, що супроводжується масивним вивільненням катехоламінів, порушенням мікроциркуляції, розвитком тканинної гіпоксії,

метаболічного ацидозу та функціональних змін з боку центральної нервової системи (Bergamasco et al., 2018; McMillan, 2019). Тривала або надмірна нейрогуморальна стимуляція може призводити до виснаження адаптаційних механізмів, розвитку судинної недостатності та поліорганних порушень.

Метою роботи було проаналізувати сучасні дані щодо патогенезу психогенного шокowego стану у тварин та патофізіологічно обґрунтувати основні підходи до його фармакотерапії.

Матеріал і методи. Робота виконана у формі оглядового дослідження з елементами патофізіологічного аналізу сучасних підходів до фармакотерапії психогенного шокowego стану у тварин. Матеріалом дослідження були наукові публікації, присвячені механізмам розвитку стрес-індукованих шокowych станів, нейрогуморальним порушенням за дії надмірного психоемоційного стресу та фармакологічній корекції зазначених змін у гуманній і ветеринарній медицині.

Під час підготовки тез використовували методи аналізу, порівняння та узагальнення сучасних літературних джерел, опублікованих у 2018–2023 роках у міжнародних базах даних PubMed, Scopus та Web of Science.

Результати досліджень та їх обговорення. Аналіз сучасних літературних даних та власні узагальнення авторів свідчать, що психогенний шокowy стан у тварин слід розглядати як багатокомпонентний патологічний процес, у розвитку якого поєднуються нейрогуморальні, судинні, метаболічні та поведінкові порушення. Первинною ланкою патогенезу є надмірна активація центральної нервової системи у відповідь на інтенсивний психоемоційний подразник. Це супроводжується різким вивільненням катехоламінів, активацією гіпоталамо-гіпофізарно-наднирникової системи та розвитком генералізованої стрес-реакції (Overall, 2023).

На початкових етапах така реакція має адаптивний характер, оскільки сприяє мобілізації енергетичних ресурсів організму та підтриманню гемодинаміки. Проте за надмірної або тривалої стимуляції відбувається порушення мікроциркуляції, розвиток тканинної гіпоксії, метаболічного ацидозу та нейрозапалення. Особливе значення має дисфункція судинного тону, яка супроводжується судинною недостатністю. У тварин це клінічно проявляється пригніченням, дезорієнтацією, тахікардією, порушенням дихання, тремором, розладами терморегуляції та змінами поведінкових реакцій (Gruen et al., 2020).

На думку авторів, одним із ключових напрямів фармакотерапії психогенного шоку є контроль над надмірною активацією центральної нервової системи та обмеження патологічного впливу стресових медіаторів. У зв'язку з цим патофізіологічно обґрунтованим є застосування седативних та анксиолітичних препаратів, здатних знижувати рівень тривожності, пригнічувати надмірну симпатичну стимуляцію та стабілізувати функціональний стан центральної нервової системи. Важливу роль можуть відігравати препарати, що впливають на ГАМК-ергічні механізми регуляції, оскільки саме вони забезпечують гальмівні процеси у центральній нервовій системі.

Іншим важливим компонентом терапії є корекція порушень мікроциркуляції та метаболічних змін. За умов психогенного шоку надмірна симпатична стимуляція та вазоспазм можуть призводити до вторинного ушкодження тканин унаслідок гіпоксії та оксидативного стресу. Це обґрунтовує можливість використання інфузійної терапії, антиоксидантних засобів та препаратів із нейропротекторними властивостями. На думку авторів, перспективним напрямом є також застосування протизапальних засобів, здатних обмежувати розвиток системного нейрозапалення та вторинних ушкоджень тканин.

Окремої уваги заслуговує проблема тривалих постстресових змін у тварин після перенесеного психогенного шоку. У сучасних дослідженнях усе частіше обговорюється можливість формування у тварин стійких поведінкових та нейроендокринних порушень, подібних до посттравматичних стресових розладів у людини (McMillan, 2019). Це свідчить про необхідність не лише невідкладної терапії гострого стану, але й подальшої поведінкової та фармакологічної корекції для попередження хронізації патологічних змін.

Таким чином, результати проведеного аналізу свідчать, що фармакотерапія психогенного шокowego стану у тварин повинна бути комплексною та спрямованою на основні ланки патогенезу: зменшення надмірної нейрогуморальної активації, стабілізацію центральної нервової системи, покращення мікроциркуляції, обмеження оксидативного стресу та нейрозапалення. Водночас значна частина сучасних підходів залишається недостатньо вивченою у ветеринарній медицині, що визначає актуальність подальших досліджень у цьому напрямі.

Висновки. Психогенний шоківий стан у тварин є складним багатофакторним патологічним процесом, у розвитку якого ключову роль відіграють надмірна активація симпато-адrenalової та гіпоталамо-гіпофізарно-наднирникової систем, порушення мікроциркуляції, тканинна гіпоксія, оксидативний стрес і нейрозапальні реакції. Патогенетично обґрунтованим є застосування седативних, анксиолітичних, протизапальних, антиоксидантних та нейропротекторних препаратів, спрямованих на стабілізацію функціонального стану центральної нервової системи, обмеження надмірної стрес-реакції та попередження вторинних ушкоджень тканин. Водночас ефективність терапії значною мірою залежить від своєчасності надання допомоги, індивідуальних особливостей тварини, інтенсивності стресового чинника та комплексності терапевтичного підходу. Це підкреслює необхідність подальшого вдосконалення протоколів діагностики, моніторингу та лікування психогенних шоківих станів у ветеринарній медицині.

Перспективними напрямками подальших досліджень є експериментальне та клінічне вивчення ефективності різних схем фармакотерапії психогенного шокowego стану у тварин, оцінка ролі нейрозапалення та оксидативного стресу у патогенезі зазначеної патології, а також пошук нових препаратів із комбінованими седативними, нейропротекторними та антистресовими властивостями.

Література

1. Bergamasco, L., Osella, M. C., Savarino, P., Larosa, G., Ozella, L., Manassero, M., ... & Re, G. (2018). Heart rate variability and saliva cortisol assessment in shelter dog: Human–animal interaction effects. *Applied Animal Behaviour Science*, 125(1–2), 56–68. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2010.03.002>
2. Gruen, M. E., Sherman, B. L., & Olivry, T. (2020). Emotional states in animals: Behavioral and physiological perspectives. *Veterinary Clinics of North America: Small Animal Practice*, 50(3), 477–490.
3. McMillan, F. D. (2019). *Mental health and well-being in animals*. CABI Publishing.
4. Overall, K. L. (2023). *Manual of clinical behavioral medicine for dogs and cats*. Elsevier.

УДК 619:615.322

АЮРВЕДИЧНІ ПРЕПАРАТИ У ВЕТЕРИНАРНІЙ МЕДИЦИНІ

Архіпова М.Д., Іщенко В.Д.

onemari2007@gmail.com

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ, Україна

Вступ. Останніми роками у ветеринарній медицині спостерігається стійка тенденція до інтеграції фітопрепаратів та альтернативних терапевтичних систем, серед яких провідне місце посідає Аюрведа. Проте широке впровадження комерційних аюрведичних препаратів різних виробників у практику лікування дрібних домашніх та продуктивних тварин вимагає токсикологічного контролю через ризики видової чутливості, потенційною кумуляцією важких металів та відсутністю уніфікованої стандартизації деяких сировинних компонентів.

Мета дослідження. Проаналізувати базові принципи Аюрведи та сучасний ринок ветеринарних аюрведичних препаратів від провідних світових виробників під призмою їхньої токсикологічної безпеки, оцінити ризики виникнення побічних ефектів та визначити критерії їх безпечного клінічного застосування.

Матеріали та методи дослідження. Об'єктом дослідження слугували наукові публікації, дані доклінічних токсикологічних випробувань, а також специфікації комерційних